

ZNAČAJNA VATERPOLSKA OBLJETNICA

UDK 797.2"551.70"
Osvrt

Ove, 1991. godine navršava se 70 godina od prvoga državnog prvenstva u vaterpolu, pa je prilika da se sumiraju rezultati, te da ovim skromnim napisom pridonesemo obilježavanju važne obljetnice.

Vaterpolo se u našim krajevima počeo igrati prije, a državno je prvenstvo održano poslije prvoga svjetskog rata, tj. nakon osnivanja jugoslavenske države. Prvo je prvenstvo bilo na Bledu 28. kolovoza 1921. i s prekidima, zbog drugoga svjetskog rata, (1941 - 1945) odigrano je i prvenstvo 1945. godine, kad nisu nastupali klubovi, već reprezentacije četiriju republika, jedne autonomne pokrajine i Jugoslavenske armije.

U pronalazanju najuspješnije momčadi između devet dosadašnjih prvaka poslužili smo se statističkim podacima. U prezentiranju prvenstava polazimo kronološkim redom, najprije je razdoblje prije, a zatim ono nakon drugog svjetskog rata.

PRVENSTVA PRIJE DRUGOG
SVJETSKOG RATA

U međuratnom razdoblju bilo je ukupno 20 prvenstava po turnirskom (kup-sistem) i liga-natjecanju (dupli bod-sistem).

Prvo prvenstvo Jugoslavije pripalo je najiskusnijoj ekipi "Somborskog sportskog udruženja" (skraćeno SSU), koja igra vaterpolo od 1907. godine, pa se njezina pobjeda s pravom očekivala. Bili su uvjerljivo najbolji, a nakon pobjede nad sušačkom "Victorijom" (6:1) novinari su izvjestili da: "Viktorijaši nisu vladali ni najosnovnijom tehnikom, nisu čak znali ni loptu držati na ruci u zraku iznad vode, a kamoli drugo". Ta zabilješka najbolje ilustrira kvalitetu vaterpola na prvom državnom prvenstvu. Međutim, iz godine u godinu on se usavršavao da bi nakon drugoga svjetskog rata dosegao izuzetno visok domet - sam svjetski vrh.

Na državnom prvenstvu u Beogradu 1922. godine Somborci su ponovno najbolji. Pobjedama od 10:0 nad "Victorijom" (Sušak), 3:0 nad "HAŠK"-om (Zagreb), 7:2 nad "Balunom" (Split) i s gol-razlikom 20:2, zaslužio, po drugi put, osvajaju oni naslov prvaka. Boje kluba branili su: Hameder, Lalošević, Đorđe Sentderdi, Maurer, Tibor Žigmond, Đorđe Lugomerski i Šuljak.

Treće državno prvenstvo, održano na Sušaku 2. i 3. rujna 1923, donijelo je promjenu na vrhu.

Splitski "Baluni" iznenadili su favorite iz Sombora i zaslužio slavili prvi naslov prvaka. Pobijedili su SSU sa 5:2, zatim "Brdanina" (Beograd) sa 3:0 i u finalu "HAŠK" (Zagreb) također sa 3:0. Uz titulu prvaka države osvojili

su oni i prijelazni pehar "Jutarnjeg lista". Tu prvu titulu za spličane izborili su: Ante Pilić, Andro Kuljiš, Mirko Žeželj, Duško Žeželj, Ante Roje, Zlatko Mirković i Nenad Ožanić.

Fotografija 1. Momčad "Baluna", prvak 1923; slijeva na desno: Nenad Ožanić, Ante Roje, Zlatko Mirković, Ante Pilić, Andro Kuljiš, Mirko Žeželj i Duško Žeželj

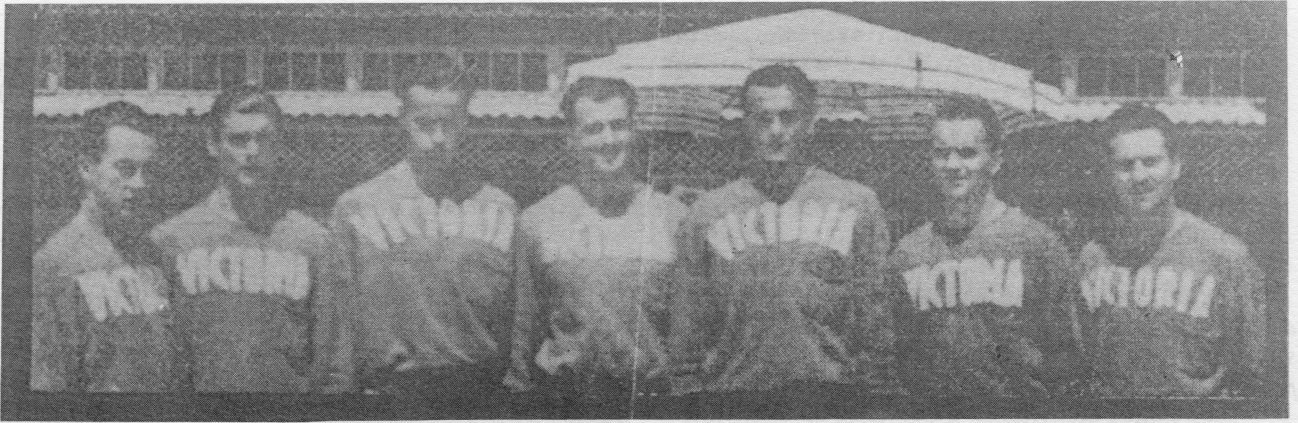
Naredno državno prvenstvo odigralo se ponovno na Sušaku 9. i 10. kolovoza 1924, a naslov je po treći put pripao Somborcima.

Godine 1925. na VI. prvenstvu u Splitu prvi put sudjeluje dubrovački "Jug" i neočekivano, ali zaslužio, postaje državni prvak. Laskavi naslov osvojili su pobjedom (2:0) u finalu nad splitskim "Jadranom": Dinko Fabris, Ante Zaharija, Marko Dabrović, Rudi Reš, Mirko Braida, Zdenko Šapro. Bio je to početak njihove

Fotografija 2. "Jug" - državni prvak 1925, slijeva na desno: Ante Zaharija, Ivica Dabrović, Zdenko Šapro, Dinko Fabris, Rudi Reš (kapetan), Mirko Braida i Marko Dabrović

* Milivoj Petković, prof.
Centar za odgoj i usmjereno obrazovanje,
Dubrovnik

Fotografija 3. Prvak 1938 - "Victoria" slijeva: Božo Grkinić, Ivica Kurtini, Vazmo Pavešić, Boris Polić, Vlado Polić, Dušan Marčeta i Janko Matković

dominacije jugoslavenskim vaterpolom, sve do drugoga svjetskog rata (1941). Trinaest godina u nizu Dubrovčani ne ispuštaju naslov, a zatim 1938. godine, iz protesta, ne sudjeluju na državnom prvenstvu i naslov prepuštaju bez borbe.

Odstutnošću Dubrovčana i Splitsana 1938. koriste se vaterpolisti "Victorije" (Sušak), koji su se prvi i do danas jedini put popeli na pobjedničko postolje. U pobjedničkoj momčadi nastupili su: Vazmo Pavešić, Janko Matković, Vlado Polić, Dušan Marčetić, Ivica Curtini, Božo Grkinić i Boris Polić.

Prvenstvo za 1939. godinu odigrano je po liga-sistemu. Bio je to troboj najboljih klubova u zemlji ("Jug", "Jadran", "Victoria"), u kojem "Jug" doživljava prvi prvenstveni poraz od "Jadrana" (Split). Tako poslije 14 godina Splitsani osvajaju titulu prvaka, a Dubrovčani su se morali zadovoljiti drugim mjestom.

Jubilarno, XX. državno prvenstvo (1940), posljednje u međuratnom razdoblju, pripalo je "Jugu". Tako je nakon dvije godine titula vraćena u Dubrovnik, a izborili su je: Mato Kunčević, Viktor Hajon, Zdravko Samardžić, Ivo Štakula, Jozo Dabrović, Dragutin Betner, Luka Ciganović, Bogdan Tošović, Teo Dinković i Željko Standinger. Pobjednički pehar ukrašavao je klupske prostorije punih pet godina jer zbog rata prvenstva nisu održavana.

Ovo prvo razdoblje našeg vaterpola proteklo je u dominaciji Dubrovčana. Oni su od ukupno 20 održanih prvenstava sudjelovali na njih 15 i osvojili 14 naslova prvaka i jedan veceprvaka. Uspjeh vrijedan isticanja je osvajanje 13 uzastopnih naslova jer je to podvig rijetko ostvaren u sportu, podvig koji treba respektirati. Postepeno prestaju igrati klupski asovi (1934. u ekipi nije bilo jednog igrača iz 1925), ali primat nije ispuštan. Tomu treba dodati da su Dubrovčani oduševljavali ne samo osvajanjem naslova već i načinom igre. U ono vrijeme statičkog vaterpola bili su oni pokretači moderne, pokretne igre. Daljnji razvoj vaterpola dokazao je da su Dubrovčani uočili prednost takve igre davno prije njezine afirmacije. Prvi kreator pokretne igre bio je Jozo Dabrović, a najistaknutiji predstavnik Luka Ciganović.

PRVENSTVA NAKON DRUGOGA SVJETSKOG RATA

Sustav natjecanja poslije drugoga svjetskog rata ponovno doživljava promjene. Nakon sustava lige, kojim je završeno posljednje državno prvenstvo u prvom razdoblju (1940), nanovo se prešlo na turnirski sustav. U prvih deset godina bili su to turniri s kvalifikacijskim utakmicama, zatim oni s jednostrukim bod-sistemom, pa turniri po dvostrukom bod-sistemu. Od 1956. prvenstvo se održava u okviru lige po dvostrukom bod-sistemu. Broj klubova često se mijenjao od šest do deset njih, a od 1973. ustalio se na dvanaest.

Prvo državno prvenstvo nakon drugoga svjetskog rata bilo je u Ljubljani od 7. fo 9. rujna 1945. Natjecalo se šest ekipa, četiri republičke reprezentacije (Hrvatska, Slovenija, Crna Gora, Srbija), Autonomna Pokrajina Vojvodina i Jugoslavenska armija. Premoćni pobjednik bila je reprezentacija Hrvatske. Ona je pobijedila sve svoje protivnike i izborila pet pobjeda u pet susreta s gol razlikom 50:2.

Naredne, 1946. u Splitu je od 22. do 24. kolovoza održano prvo klupsko poslijeratno prvenstvo. Deset sudionika podijeljeno je u dvije skupine po pet ekipa. U prvoj bili su pobjednici iz kvalifikacijskih susreta, a u drugoj poraženi. Zaslužni pobjednik postao je splitski "Jadran", ispred vječitog rivala u međuratnom razdoblju - dubrovačkog "Juga". Dvadeset prvu titulu, prvu poslije drugoga svjetskog rata, osvojili su: Miro Mihovilović, Veljko Bakašun, Ivo Giovanelli, Duško Katunarić, Stanko Majić, Marko Brainović i File Bonačić.

Iduće 1947. i 1948. splitski "Hajduk" (bivši "Jadran") zadržava naslov prvaka, a zatim ga preuzimaju Dubrovčani 1949. i 1950.

Državno prvenstvo 1951. imalo je nevakadašnji i neočekivani završetak. Naslov je osvojio dubrovački "Jug", međutim titula mu je oduzeta za "zelenim stolom". Na osnovi žalbe splitskog "Mornara" na pobjedu "Juga" (1:0) u odlučujućoj međusobnoj utakmici, koju je sudio Dado Ivković iz Zagreba, a jedini gol postigao Hrvoje Kačić. Zanimljivo je da je na plenumu Izvršnog odbora Plivačkog saveza Jugoslavije u Beogradu, mjeseca prosinca iste 1951, "Jugu" potvrđena titula. "Mornar" se žalio višoj istanci pa je na skupštini Zbora plivačkih

Fotografija 4. Osporavani "Jugov" naslov prvaka 1951. osvojili su (slijeva nadesno): Branko Stanković, Hrvoje Kačić, Lovro Štakula, Matko Goszl, Petar Kačić, čuče: Ante Ikvokal. Luka Ciganović i Vladimir Ivković

TABLIČNI PREGLED

PRVACI 1921. - 1991.	
1921.SSU(Sombor)	1922.SSU (Sombor)
1923.BALUNI (Split)	1924.SSU (Sombor)
1925.JUG (Dubrovnik)	1926.JUG (Dubrovnik)
1927.JUG (Dubrovnik)	1928.JUG (Dubrovnik)
1929.JUG (Dubrovnik)	1930.JUG (Dubrovnik)
1931.JUG (Dubrovnik)	1931.JUG (Dubrovnik)
1932.JUG (Dubrovnik)	1933.JUG (Dubrovnik)
1934.JUG (Dubrovnik)	1935.JUG (Dubrovnik)
1936.JUG (Dubrovnik)	1936.JUG (Dubrovnik)
1937.JUG (Dubrovnik)	1938.VICTORIA (Sušak)
1939.JUG (Dubrovnik)	1940.JUG (Dubrovnik)
1941. prvenstva nisu održavana	
1942. prvenstva nisu održavana	
1943. prvenstva nisu održavana	
1944. prvenstva nisu održavana	
1945.SR HRVATSKA	1946.JADRAN (Split)
1947.HAJDUK (Split)	1948.HAJDUK (Split)
1949.JUG (Dubrovnik)	1950.JUG (Dubrovnik)
1951.JUG (Dubrovnik) poništeno	1952.MORNAR (Split)
1953.MORNAR (Split)	1954.JADRAN (Split)
1955.MORNAR (Split)	1956.MORNAR (Split)
1957.JADRAN (Split)	1958.JADRAN (Herceg-Novi)
1959.JADRAN (Herceg-Novi)	1960.JADRAN (Split)
1961.MORNAR (Split)	1962.MLADOST (Zagreb)
1963.PARTIZAN (Beograd)	1964.PARTIZAN (Beograd)
1965.PARTIZAN (Beograd)	1966.PARTIZAN (Beograd)
1967.MLADOST (Zagreb)	1968.PARTIZAN (Beograd)
1969.MLADOST (Zagreb)	1970.PARTIZAN (Beograd)
1971.MLADOST (Zagreb)	1972.PARTIZAN (Beograd)
1973.PARTIZAN (Beograd)	1974.PARTIZAN (Beograd)
1975.PARTIZAN (Beograd)	1976.PARTIZAN (Beograd)
1977.PARTIZAN (Beograd)	1978.PARTIZAN (Beograd)
1979.PARTIZAN (Beograd)	1980.JUG (Dubrovnik)
1981.JUG ((Dubrovnik)	1982.JUG (Dubrovnik)
1983.JUG (Dubrovnik)	1984.PARTIZAN (Beograd)
1985.JUG (Dubrovnik)	1986.KOTOR (Kotor)
1987.PARTIZAN (Beograd)	1988.PARTIZAN (Beograd)
1989.MLADOST (Zagreb)	1990.MLADOST (Zagreb)

Na 20 prvenstava do drugoga svjetskog rata (1921 - 1941.) titule su osvajali:

Jug	14 (13 uzastopno)
SSU (Sombor)	3 (2 uzastopno)
Jadran (Split)	2 (1 uzastopno)
Victoria (Sušak)	1

Na 45 klupskih prvenstava poslije drugoga svjetskog rata (1946 - 1991) prva mjesta osvajali su:

Partizan (Beograd)	17 (7 uzastopno)
Jug (Dubrovnik)	8 (4 uzastopno)
Jadran (Split)	6 (3 uzastopno), 1 pod menom "Baluni" i 2 pod imenom "Hajduk")
Mladost (Zagreb)	6 (2 uzastopno)
Mornar (Split)	5 (2 uzastopno)
Jadran (Herceg-Novi)	2 (2 uzastopno)
Kotor (Kotor)	1

"JUG" APSOLUTNI PRVAK

U k u p n o na 65 klupskih prvenstava (1921 - 1991):

1. Jug (Dubrovnik)	22 (14 prije + 8 poslije drugoga svjetskog rata)
2. Partizan (Beograd)	17(0+17)
3. Jadran (Split)	8 (2+6)
4. Mladost (Zagreb)	6 (0+5)
5. Mornar (Split)	5 (0+5)
6. SSU (Sombor)	3 (3+0)
7. Jadran (Herceg-Novi)	2 (0+2)
8. Victoria (Sušak)	1 (1+0)
9. Kotor (Kotor)	1 (0+1)

Jubilarna prvenstva osvajali su:

V.	(1925) Jug (Dubrovnik)
X.	(1930) Jug (Dubrovnik)
XX.	(1940) Jug (Dubrovnik)
XXX.	(1955) Mornar (Split)
XL.	(1965) Partizan (Beograd)
L.	(1975) Partizan (Beograd)
LX.	(1985.) Jug (Dubrovnik)

sudaca Jugoslavije u Zagrebu, većinom glasova (9:7) prihvaćena žalba. Budući da nije bilo mogućnosti da se odigra nova utakmica, prvak je skinut s trona, a 1951. ostala je bez prvaka. Uzaludni su bili protesti Dubrovčana, kao drastično oštećeni, oni opravdano nisu prihvatili tu odluku i smatraju se prvacima za 1951. godinu. U ovoj analizi uvrstili smo i mi "Jug" kao zvaničnog prvaka.

Sve do 1962. prvenstva osvajaju, kao i tad klubovi s jadranske obale: splitski "Mornar" 1952, 1953, 1955, 1956. i 1961, zatim splitski "Jadran" 1954, 1957. i 1960, pa hercegnovski "Jadran" 1958. i 1959.

Prvu titulu za splitski "Mornar" (1952) osvojili su: Darko Šarenac, Bruno Cvitan, Ivo Štakula, Božo Grkinić, Boško Vuksanović, Lovro Radonjić, Tomica Frančević, Stijepo Duvnjak, Nikola Trojanović.

Hercegnovski "Jadran" slavio je prvi naslov prvaka 1958, a izborili su ga: Milan Muškatirović, Đuro Radan, Boris Čukvas, Petar Kosač, Boško Vuksanović, Slobodan Uljarević, Dragoslav Šiljak, Dragan Čolović, Božidar Stanišić i Dušan Bilas.

Nakon trijumfa "Mornara" 1961. godine prvenstvo seli, poslije 37 godina, u unutrašnjost zemlje. Naime, 1962. zagrebačka "Mladost" zaslužno preuzima primat od primorskih klubova popularno nazivanih "slani". Da uspjeh "slatkih", kontinentalnih klubova, bude još veći, pobrinuo se beogradski "Partizan", kojemu je pripalo drugo mjesto. Ta dva kluba neizmjenično zadržavaju primat punih 18 godina. Za to vrijeme "Partizan" je osam puta uzastopce osvajao prvenstvo (1972 - 1980), ukupno 14, a "Mladost" četiri puta.

Glavni razlog tomu što je vodeća uloga u vaterpolu pripala ekipama iz unutrašnjosti jest sustavni i kontinuirani cjelogodišnji trening jer imaju male zatvorene bazene. Primorski klubovi, suprotno tome, bili su prisiljeni zadržati sezonski rad, pa se nisu mogli ravnopravno suprostaviti "slatkim" klubovima i njihovoj dominaciji gotovo dvije decenije.

Prvi naslov za "Mladost" (1962) osvojili su: Karlo Stipanić, Ozren Bonačić, Ivo Trumbić, Zlatko Šimenc, Milan Jeger, Marjan Žuželj, Žagar, Legradić, Verži, Fulgozi, Goršić.

"Partizan" se prvi put popeo na pobjedničko postolje 1963, a pobjedničko slavlje omogućili su Milan Muškatirović, Boris Čukvas, Zoran Jovanović, Zoran Janković, Dragoslav Šiljak, Feliće Tedeski, Mirko Sandić, Dragoslav Čolović, Gojkov, Perković.

Poslije 18 godina (1980) Jugaši vraćaju naslov prvaka na jadransku obalu, a nakon 29 godina u Dubrovnik. Zadržavaju ga do 1984, kad ga preuzima "Partizan", a naslov je ponovno proslavljen u Dubrovnik. Naredne, 1986. godine trofej je prvi put pripao vaterpolistima "Kotora". Čast da se kao prvi Kotorani okite naslovom vaterpolskog prvaka pripala je: Andriji Popoviću, Zoranu Kovačeviću, Vasku Laloševiću, Vesku Markoviću, Mirku Vičeviću, Zoranu Gopčeviću (kapetan), Emilu Nikoliću, Zoranu Nikčeviću, Ranku Peroviću, Blaženku Radonjiću, Draganu Strugaru, Dušku Ćirkoviću, Raduli Dragoviću i Drašku Krivokapiću.

Nakon "Kotora" naslov osvajaju po dva puta uzastopce "Partizan" (1987. i 1988) i "Mladost" (1989. i 1990), pa je tako prvenstvo ponovno u vlasništvu kontinentalnih klubova.

U ovom drugom razdoblju najuspješniji klub je "Partizan", sa 17 osvojenih naslova. Osnovan 1952. godine, debitirao je u natjecanju prve savezne vaterpolske lige, dakle u borbi za prvaka, 1960. i u trećoj godini sudjelovanja osvojio je prvo mjesto.

Posebno ističemo "Partizana" i "Juga", koji su najvjerljivije osvojili naslove 1974. i 1982. Prvaci su postali bez poraza, s jednim neriješenim rezultatom i s 97,72 % osvojena boda. "Partizan" je 1974 osvojio prvenstvo sa 12 bodova prednosti ispred zagrebačke "Mladosti", a "Jug" 1982. s 13 bodova prednosti ispred splitskog "POŠK"-a.

*

U analizi sedmodesetogodišnjeg razdoblja valja istaknuti da su samo dubrovački "Jug", splitski "Jadran", i sušačka "Victoria" sudjelovali na prvenstvima prije drugoga svjetskog rata i nakon njega. Od ovogodišnjih ligaša najstariji sudionik je "Victoria", jedini klub koji je nastupio na prvom prvenstvu, davne 1921. Nijedan od klubova nije sudjelovao na svim prvenstvima koja su odlučivala o prvaku, nijedan na svim do drugoga svjetskog rata, a samo zagrebačka "mladost" na svim prvenstvima nakon drugoga svjetskog rata.

Na 65 klupskih prvenstava devet je klubova osvajalo naslove prvaka. "Jug" najviše (22), pet više od drugoplasiranog "Partizana" (17), pa mu s pravom pripada epitet "prvak prvaka". Pripao mu je on 1928, kada je osvojio četvrti naslov prvaka i nadmašio SSU, koji je s tri osvojena prvenstva držao primat. Laskavi naslov zadržao je on sve do danas, dakle neprekidno 63 godine. Uspjeh je to vrijedan pažnje i divljenja. Ostali prvaci poredani su ovim redoslijedom: splitski "Jadran" (8), "Mladost" (6), "Mornar" (5), SSU (3), hercegnovski "Jadran" (2), "Victoria" (1) i "Kotor" (1).

Na kraju čestitke "prvaku prvaka" dubrovačkom "Jugu", te svim osvajačima te vrijedne titule.

LITERATURA I IZVORI

- Almanah jugoslavenskog športa
- Enciklopedija fizičke kulture, sv. 2, Zagreb 1977.
- Dokumentacija Vaterpolo saveza Jugoslavije, Strahinića Bana 73a
- Dokumentacija autora, Bana J.Jelačića 4, Dubrovnik
- Joško Frančeski: Pola stoljeća Jadrana Split 1920 - 1970, Split 1970.
- Dušan Isakov: 75 godina plivačkog športa u Somboru 1887-1962, Sombor 1962.
- Milivoj Petković: Prikaz djelovanja Sportskog kluba "Jug" u Dubrovniku, "Dubrovački horizonti", g. X-XI, br. 18-19, Zagreb 1979.
- Toni Petrić i Siniša Vukičević: 20 Jadran koteks 90, Split 1990.
- Ivan Rogić Nehajev: Victoria - Primorje 1908 - 1978, Rijeka 1978.

Rukopis primljen : 30.06.1991.